

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Forum Competens Quæstionibus ex Universo Jure
selectis, atque ad praxin utilissimis illustratum, Seu
Tractatus Canonico-Civilis**

Friderich, Melchior

Ingolstadium, 1709

§. IV. An Judex secularis cognoscere possit super facto rei spiritualis

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61662](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61662)

esse cum possessione, sensus alius non est, quàm quòd quis possit habere unam, quin habeat alteram.

673. Opponunt IV. In possessorio rei spiritualis juratur de calumnia. *C. 13. de Restit. spoliat.* Quod tamen iuramentum in causis spiritualibus non exigitur. *C. 2. de Juram. Calum.* ergo causa possessoria de re spirituali non est spiritualis. At nec istud assertioni nostræ adverstatur. Nam *cit. C. 13.* non exigebatur iuramentum calumniæ, sed malitiæ, quod longè diversum est ab illo, ac etiam in causis spiritualibus exigi potest. Imò etsi in his causis olim non exigetur iuramentum calumniæ, præstari tamen modo debet, sicut in causis profanis. *C. 1. §. ult. de Juram. Calum. & Clem. saepe de V. S.* ac olim præstandum erat super exceptionibus postea emergentibus, vel quando præsumptio erat contra excipientem, ut cum Glossa aliisque notat Panor. *in cit. C. 13. n. 19.*

674. Illud porrò constitutissimum est, ut ait Covarr. *l. c. §. Primum etenim.* quòd non possit Iudex secularis, quicumque sit, quoties agitur inter Clericos, aut reus tantùm Clericus est, de causa possessoria tractare, tametsi fateremur, eam esse temporalem, & licet res, de cuius possessione contra Clericum agitur, sit temporalis ac profana. Cùm Clericus ex utriusque Juris regulis apud Iudicem Ecclesiasticum conveniendus sit, nec ulla vel ad speciem probabilis ratio afferri possit, quæ suadeat, quòd regula de sequendo Rei foro exceptionem patiat in possessorio. Neque consuetudo contraria vim ullam habere potest, ut idem Covarr. *l. c.* observat, & constat ex dictis *n. 231.* Consuetudinem Galliæ privilegio Martini V. & Leonis II. defendunt Guido Papæ aliique apud Gutierrez *Lib. 1. Canon. qq. c. 34. n. 22.*

§. IV.

An Iudex Secularis cognoscere possit super facto rei spiritualis.

SUM.

SUMMARIUM.

675. Causam facti de re spirituali decidere nequit Judex laicus, si Clericus est reus, aut mista est quaestio Juris.
676. Proponitur opinio affirmantium posse Judicem laicum super facto rei spiritualis pronuntiare.
677. & 678. Impugnatur duplex, quam addunt, limitatio.
679. Statuitur sententia negans.
680. & 681. Stabilitur eius ratio.
682. Solvuntur opposita.

675. In hac quoque celeberrima quaestione praesupponendum est primò, controversiam non esse, nec esse posse, de casu, quo Clericus est reus: constat enim ex dictis, contra ipsum adendum esse Judicem Eccles. non tantum, si vertatur causa super facto rei spiritualis, v. g. utrum susceperit sacros Ordines, aut Beneficium, utrum electus aut confirmatus fuerit, utrum sit in quasi possessione juris decimandi vel praesentandi; sed etiam, si solum super facto rei temporalis, v. g. an mutuum contraxerit, emerit vel vendiderit rem profanam. Praesupponendum est secundò, sermonem solum esse de casu, quo super nudo facto rei spiritualis dubitatur. Convenit enim inter omnes, si quaestio facti admixtam habeat quaestionem juris, solius Judicis Eccles. esse eam decidere. Ex. gr. si non tantum dubitatur, utrum Titius & Berta inierint matrimonium, sed etiam, utrum validè. Nam licet daretur, posse laicum Judicem cognoscere de quaestione utrum matrimonium fuerit initum: quia tamen altera, utrum validè, est quaestio juris, pertinens, utpote circa rem spiritualem, ad cognitionem solius Judicis Eccles. non poterit illam decidere laicus, sed remittere tenetur ad Eccles. ne continentia causae dividatur.

676. Igitur de quaestione solius facti loquendo, fatendum est, complures censere, eam etiam à Judice laico decidi posse. Ita Bartol. in *L. Quoties C. de Judic.* & in *L. Titia ff. Solut. matr. Alex.* aliique, quos referunt & sequuntur Menoch. *remed. 13. recup.*

poss. n. 212. § 223. Barbosa *in cit.* L. Titia n. 24. Farin. *de Inquisit.* q. 8. n. 25. Oliva p. 1. *Fori Eccles.* q. 8. n. 51. (qui tamen malè allegant Panormitanum & Covarru.) Sanchez L. 3. *de Matrim.* q. 54. n. 4. Fundamentum est: quia talis causa nullo modo est spiritalis & Ecclesiastica, sed merè profana. Verùm hoc ipsum fundamentum est dubium & de ipso tota est controversia: interrogare enim, utrùm quæstio facti de re spiritali pertineat etiam ad forum profanum, aliud non est, quàm quærere, utrùm sit purè Ecclesiastica, an verò mixta & pertinens etiam ad Judicem laicum. Imò si hoc fundamentum verum foret, & causa huiusmodi merè, ut volunt, esset profana, non apparet, quomodo etiam à Judice Ecclesiastico, quando agitur contra laicum, decidi possit, uti posse ipsi fatentur.

677. Limitant tamen suam assertionem primò, ajuntque, posse à Judice Eccles. prohiberi Judici laico cognitionem causæ etiam in solo facto consistentis, si objectum est spirituale, & hac inhibitione factâ non posse illum se amplius intromittere, si causam ante inhibitionem nondum coepit. Covarr. p. 2. *de Matrim.* c. 8. §. 12. n. 10. Farinac. l. c. *sublim.* 2. post Butr. Gerard. ac alios. Verùm hæc parùm consequenter dici videntur: si enim causa, quæ vertitur super solo facto rei spiritalis, non est spiritalis, sed profana, non apparet, quomodo illam trahere ad se solum possit Judex Eccles. & laicum excludere.

678. Limitant secundò, distinguendo inter causas purè spirituales, seu quæ tales sunt tam ratione rei quàm personarum, uti sunt causæ Beneficiales, Ordinis, Jurisdictionis sacrae, Electionis &c. & inter eas, quæ spirituales quidem sunt ratione materiae & objecti, nihilominus tamen in laicos cadunt, uti est causa Matrimonij, Perjurij, Usurarum &c. Super illis, ajunt, cognoscere non posse Judicem laicum, tametsi quæstio sit de solo facto; posse tamen in quæstione facti super posterioribus. Ita cum Anchar. Alex. Vincent. de Franch. Aufrer. ac alijs Menoch. l. c. Farin. l. c. *sublim.* 4. Sed neque ista cohærent. Nam Hæresis & Simonia etiam

in laicos cadunt, ac nihilominus cognitio super his criminibus commissis (quæ causa est super solo facto) nihilominus ad solum tribunal sacrum pertinet, ut ipsimet admittunt. Præterea potestas excommunicandi non cadit in laicos, ac nihilominus super quæstione facti, utrum quis sit excommunicatus, cognoscit; ut volunt, etiam Judex laicus. Similiter Beneficium Ecclesiasticum non cadit in laicos, quo tamen non obstante laicus juxta ipsos cognoscit super facto respiciente Beneficium, v. g. an hic Clericus habeat habueritve hoc illudve Beneficium, an sit electus, præsentatus &c.

679. Itaque sequendi videntur Panor. in *C. Tuam de Ord. cognit. n. 10.* Roman. *ibid. n. 5.* Bald. & Jason in *L. Quoties C. de Judic. Fulgos. consil. 133. ad fin.* Corneus *consil. 227. n. 6.* Aretin. in *L. Omni novatione C. de SS. Eccles. n. 3.* Dec. in *C. 2. de Judic. n. 24.* Octavian. *decis. 137. n. 10.* Belluga in *Speculo Princip. rubr. 11. §. Videamus n. 5.* Imola in *L. Titia ff. Solut. matr. & in C. Cum sit generale de Foro comp. Lopus alleg. 55.* Moneta de *Decim. c. 8. q. 1. n. 14.* Azor *p. 1. l. 7. c. 25. q. 5.* Fachin. *lib. 1. Contr. c. 44.* ac alij, dicendumque, quæstionem super facto rei spiritualis ad solum Judicis Eccles. cognitionem pertinere. Ratio est: quia, etsi hæc quæstio, v. g. utrum Matrimonium fuerit contractum, sit facti, est tamen super Matrimonio; at contractus matrimonialis est res spiritualis & Ecclesiastica; super rebus autem spiritualibus cognoscere non potest Judex laicus.

680. Patet hujus rationis soliditas & vis ex *C. si Judex laicus 12. de Sent. Excomm. in 6.* ubi deciditur, quæstionem, *an aliquis sit Clericus* (quæ est quæstio facti) decidendam esse à Judice Eccles. additâ ratione *quia de re Eccles. & spirituali*, videl. de Ordine. At non minus quæstio, an initum fuerit matrimonium, est de re Eccles. & spirituali, quia est de Matrimonio, sicut illa de Ordine. Respondet Barbosa in *L. Titia ff. Solut. matr. n. 28.* & ex ipso *Olive l. c. n. 54.* in casu *cit. L. si Judex* mistam esse cum quæstione facti quæstionem Juris, eò quòd, dum agitur de remittendo Clerico, non

non solum agatur de quasi possessione Clericatus, sed etiam de veritate & valore tituli Clericalis. Verum hæc ipsa procedunt in alijs casibus: nam dum v. g. agitur de contracto matrimonio in ordine ad successionem in bonis defuncti, aut de electione ad Beneficium, præsentatione, collatione &c. non agitur de nudo facto matrimonialis contractus initi, aut collati Beneficij, sed etiam de ejus valore; cum nihil profit contractum esse celebratum, aut collationem esse factam, nisi actus fuerint validi. Itaque sicut ex dicto capite Judex laicus non potest cognoscere super Clericatu, ita nec super contracto matrimonio aut collato Beneficio. Et ita de reliquis.

681. Respondent alij secundò, casum *cit. C. 12.* nec non illum de Hæresi & Simonia (de quibus supra n. 625.) & si qui sunt similes, esse speciales, ac propterea, quod de illis statutum est, ut videl. coram solo tribunali sacro decidantur, non esse trahendum ad alios non expressos. Verum hæc quoque responsio robore caret. Ut enim dici posset, dictas causas esse singulares & exceptas, proferri deberet regula, à qua sint excepti: at proferri nulla potest. Imò potiùs Jura pro illis allegata regulam pro alijs non expressis faciunt, cum ratio ibi allegata æqualiter procedat de reliquis non expressis, & sic illæ expressæ exemplum sunt reliquarum, non exceptio.

682. Neque, uti existimat Emm. Gonzalez in *C. Tuam de Ord. cognit. n. 3.* contrariæ opinioni patrocinatur text. *C. Licet 2. de Jurejur. in 6.* ex quo sumitur, posse Judicem laicum compellere ad servandum juramentum; aut *C. Decernimus 8. de Sent. Excomm. in 6.* vi cujus tenentur Judices seculares repellere excommunicatos ab agendo, patrocinando, & testificando in suis Curijs & judicijs. Nulla enim vel ibi vel alibi iisdem conceditur cognitio super juramento aut excommunicatione; sed solum, ut eos, quos constat jurasse, compellant ad standum juramento; & illos, quos noverint excommunicatos, à suo tribunali rejiciant. Quod dum faciunt, vel dum obligatos decimas dare ad solvendum cogunt,

gunt, aut sponsum ad implenda sponsalia, conjugatos ad cohabitandum &c. nullam cognitionem super causa Eccles. assumunt, sed supposito valore juramenti, matrimonij &c. solum executionem urgent. Cæterum hic solum dixi, quæ considerato Jure scripto probabiliora visa sunt; absit enim, ut contrariam opinionem multorum gravium DD. auctoritate roboratam, & praxim multorum Tribunalium eadem opinione nixam, condemnem, aut tutò praticari posse negem.

CAPUT III.

De Causis Feudalibus.

§. I.

Quandonam de Causa Feudi cognoscat Feudi Dominus.

SUMMARIUM.

683. *Causas Feudales decidunt vel Feudi Dominus, vel Pares Curia, vel Judex Ordinarius, vel Arbitri.*
684. *Inter Vasallos super Feudo litigantes competens Judex est Feudi Dominus.*
685. *Tametsi hic sit privatus & non nobilis.*
686. *Explicantur Jura in oppositum allata.*
687. *Certis in casibus Feudi Dominus non est Judex.*

683. Certum & speciale Forum habent Causæ Feudales, seu quæ super Feudo vertuntur. Et quidem pro diversitate litigantium, imò & caufarum, diversum Forum est. Est enim de Feudo lis aliquando inter Vasallos, aliquando inter Dominum & Vasallum, quandoque inter Dominum & Extraneum, quandoque inter Vasallum & Extraneum. Unde triplex est Judex, nempe vel Dominus Feudi controversi, vel Pares Curia, vel Ordinarius. Eas

U uu

decidit